Súd:	Krajský súd Prešov
Spisová značka:	9Co/4/2026
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8325200514
Dátum vydania rozhodnutia:	23. 04. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Marianna Hirková
ECLI:	ECLI:SK:KSPO:2026:8325200514.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marianny Hirkovej a členov senátu JUDr. Viery Kandrikovej a JUDr. Jany Jančíkovej v spore žalobcu: npráp. A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt C. XXXX/X, XXX XX D., zastúpeného: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., so sídlom Ku potoku 4, 040 16 Košice, IČO: 54 725 542 proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, v konaní o zaplatenie nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 21C/14/2025-501 zo dňa 28.11.2025, takto

r o z h o d o l :

I. Mení rozsudok vo výroku I. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 2.200 eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamieta.

II. Žalobcovi priznáva náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100%, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Humenné (ďalej len ,,súd prvej inštancie“ alebo ,,prvoinštančný súd“) rozhodol, cit:

,,I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 3000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

III. P r i z n á v a žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých súd rozhodne uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Zistený skutkový stav právne posúdil podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 3 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len ,,CSP“), čl. 1 bod 2, 3, čl. 2 bod 1, 9, čl. 6, čl. 16 Smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len ,,smernica 2003/88/ES“), § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h/, § 103 ods. 5, § 122 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len ,,zákon č. 315/2001 Z.z.“) účinného k 25.02.2022, § 97 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z.z. účinného od 01.11.2024, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka.

3. Rozsudok odôvodnil tým, že nesporné v konaní bolo, že žalobca je príslušníkom E. F. G. G. D. H. v hodnosti nadpráporčík, vo funkcii technik - strojník na I. H. E. E., E. D. D.. V konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie od 25.02.2022 do 31.10.2024, ktorá mu vznikla tým, že v rozhodnom období (ale aj pred rozhodným obdobím) pracoval väčší počet hodín, ako je stanovených

48 hodín týždenne. Týždenný pracovný čas žalobcu sa skladal zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasledovala 7,5 hodinová nočná pohotovosť, išlo o tzv. 24 hodinové zmeny a to v rozsahu, že súhrn týždenného pracovného času väčšinou prekračoval 48 hodín.

4. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie, ktoré záväzne určuje maximálnu dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Jedná sa o smernicu 2003/88/ES, pričom jej porušenie členským štátom Európskej únie vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva Európskej únie a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu.

5. V súvislosti s výkonom práce žalobcu ako technik - strojník na I. H. E. E., E. D. D., ktorý má na starosti vedenie hasičských vozidiel a šoféruje na výjazdy, nebolo sporné, že žalobca mal nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu v deň nadväzovala 7,5 hodinová služobná nočná pohotovosť na pracovisku v jednej 24 hodinovej zmene. V prípade, ak počas nočnej služobnej pohotovosti je vyhlásený poplach, je aj vodič vozidla povinný do 1 minúty s hasičským autom opustiť hasičskú stanicu. Takéto nočné výjazdy sú nesmierne fyzicky i psychicky vyčerpávajúce. Nebolo sporné, že hasič na pracovisku počas 1 zmeny strávil minimálne 24 hodín a následne mal 2 dni voľno.

6. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu a ide o prípady porušenia práva Únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc, aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu únijnému právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie. Objektívna zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie nastáva, pokiaľ sú splnené kumulatívne jej tri predpoklady: a/ porušenie únijnej normy, b/ porušenie únijného práva je dostatočne závažné, c/ medzi porušením únijného práva členským štátom existuje príčinná súvislosť.

7. Žalovaný je pasívne vecne legitimovanou stranou sporu, keď Slovenská republika v zastúpení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky predstavuje garanta riadnej transpozície smernice Európskej únie do slovenského vnútroštátneho poriadku, pokiaľ ide o nezarátanú nočnú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice Európskej únie do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Niet ale prekážok, aby pasívne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor Slovenskej republiky, ktorého príslušníkom bol žalobca v rozhodnej dobe.

8. S poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax konštatoval, že článok 1 ods. 3 smernice definuje rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na článok 2 smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391/EHS sa v zmysle článku 2 ods. 1 uplatňuje na „všetky odvetvia činnosti a to verejné aj súkromné“, ku ktorým okrem iného patria všeobecné uvedené činnosti služieb (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.). Ako vyplýva z odseku 2 prvého pododseku tohto článku neuplatňuje sa uvedená smernica, napr. v oblasti civilnej ochrany. Na činnosť vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru sa táto výnimka nevzťahuje. Cieľom smernice je zlepšiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci. Výnimky z pôsobnosti uvedené v článku 2 ods. 2 v prvom pododseku je potrebné vykladať zužujúco. Okrem iného článok 2 ods. 2 prvý pododsek smernice 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti” týchto služieb, a charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedená výnimka bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku. Ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napr. katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Niet preto pochybností, že služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice 2003/88/ES. Uplatnenie smernice aj na hasičov bolo niekoľkokrát konštatované aj v niekoľkých ďalších rozhodnutiach Súdneho dvora Európskej únie, kde bolo rozhodnuté, že článok 6 písm. b) smernice bude mať priamy účinok, nakoľko jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu domáhať v konaní pred vnútroštátnymi. V konaní

pred vnútroštátnym súdom bude takto na strane žalovaného vystupovať štát zodpovedný za dodržanie, rešpektovanie a zabezpečovanie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie.

9. Pre posúdenie dôvodnosti nároku žalobcu bolo podstatné, či Slovenská republika transponovala do slovenského právneho poriadku smernicu a ak transponovala, či ide o správne transponovanie práva Európskej únie. Bolo potrebné posúdiť obsah právnej úpravy Slovenskej republiky, konkrétne zákona č. 315/2001 Z.z..

10. Z ustanovení § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5 zákona č. 315/2001 Z.z. vyplýva, že zákon č. 315/2001 Z.z. účinný k 25.02.2022, nepovažuje za súčasť týždenného pracovného času hasičov služobnú pohotovosť hasičov, v dôsledku čoho dochádzalo až do 01.11.2024 k pravidelnému prekračovaniu smernicou vymedzeného maximálneho týždenného pracovného času. Až zákonom č. 258/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 315/2001 Z.z., bol doplnený § 97 ods. 3 tak, že na účely výpočtu priemerného týždenného služobného času, ktorý vrátane služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 a ods. 2 písm. a) štátnej služby nadčas v období šiestich mesiacov nesmie prekročiť 48 hodín, sa ako vykonávanie štátnej služby neposudzujú časy podľa odseku 1 písm. a) až d), okrem rekondičného pobytu podľa § 161 ods. 4 písm. a), a odseku 1 písm. h) až l); čerpanie dovolenky podľa § 93 ods. 1 prvej a druhej vety a čas podľa odseku 1 písm. j) prvého bodu sa na účely výpočtu priemerného týždenného služobného času do obdobia šiestich mesiacov nezapočítavajú. Je zrejmé, že do 01.11.2024 pri analýze § 85, 86, 91, 92, 97, 103 tohto zákona, možno konštatovať, že argumentácia žalobcu je správna, nakoľko podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. platí, že služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. V zmysle § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z predmetných zákonných vymedzení jednoznačne vyplýva, že služobná pohotovosť príslušníka bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. Služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby a odráža len stav pripravenosti hasiča na prípadné vykonanie štátnej služby, ak k nej bude zamestnávateľom povolaný. Na vyššie uvedené ustanovenia potom nadväzuje § 122 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z.z., kde sa konkretizuje, že náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorá nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona č. 315/2001 Z.z. výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 § 103 v spojení s § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z.).

11. Na základe vyššie uvedeného je nepochybné, že smernica nebola správne transponovaná. Žalobca ako príslušník E. F. G. G. D. H. má smernicou garantované právo na maximálny 48 hodinový pracovný čas v zmysle článku 6 písm. b) smernice. Otázku podstatnú pre toto konania, a to či do pracovného, resp. služobného času žalobcu sa zarátava aj doba jeho služobnej pohotovosti vyriešil v prípade hasičov Súdny dvor Európskej únie v rozsudku C - 429/09 G. Fug tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším „riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas.

12. Žalobca v konaní predložil výpis z dochádzkového systému SAP. Výpis z dochádzkového systému SAP je podporným, nie najpodstatnejším dôkazom na preukázanie nároku žalobcu. Podstatný dôkaz súd prvej inštancie vykonal porovnaním obsahu smernice 2003/88/ES a zákona č. 315/2001 Z.z.. Podporne uviedol, že výpis z dochádzkového systému SAP reálne odzrkadľuje nesprávne transponovanie smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Podľa prepočtov žalobcu v mesiaci 3/2022 - 46,50 hodín, 4/2022 - 41 hodín, 5/2022 - 38,77 hodín, 6/2022 - 49,54 hodín, 7/2022 - 50,37 hodín, 8/2022 - 33,55 hodín, 9/2022 - 52,26 hodín, 10/2022 - 51,20 hodín, 11/2022 - 45,82 hodín, 12/2022 - 45,05 hodín, 1/2023 - 48,90 hodín, 2/2023 - 51,69 hodín, 3/2023 - 35,84 hodín, 4/2023 - 53,20 hodín, 5/2023 - 49,73 hodín, 6/2023 - 56 hodín, 7/2023- 46 hodín, 8/2023 - 46,34 hodín, 9/2023 - 45,82 hodín, 10/2023 - 47,17 hodín, 11/2023 - 46,05 hodín, 12/2023 - 45,80 hodín, 1/2024 - 54,19 hodín, 2/2024 - 50,86 hodín, 3/2024 - 52,39 hodín, 4/2024 - 52,27 hodín, 5/2024 - 51,03 hodín, 6/2024 - 42,21 hodín, 7/2024 - 55,77

hodín, 8/2024 - 35,26 hodín, 9/2024 - 42,45 hodín. Žalobca mal prekročený týždenný pracovný čas 48 hodín celkovo 15 krát.

13. Podstatným bola ale skutočnosť, že žalobca odpracoval v predmetnom období viac hodín v rámci priemerného týždenného pracovného času ako je týždenný pracovný čas stanovený smernicou. Žalobca má právo poukázať na právny poriadok Európskej únie a žiadať vyvodiť zodpovednosť orgánov členského štátu Európskej únie, konkrétne Slovenskej republiky s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia ustanovenia smernice proti Slovenskej republike.

14. Žalobca v konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom podmienky uplatnenia nároku vyplývajú z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach C-6/90 a C-9/90.
ad. 1.) porušovanie povinnosti štátu vyplývajúce z práva Európskej únie, bolo u žalobcu preukázané s ohľadom na výrok rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-429/09, podľa ktorého žalobca ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia.
ad. 2.) porušenie je dostatočne závažné, táto podmienka bola preukázaná, keď porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie v danej oblasti. Tu bolo nesporne určené, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas" v zmysle smernice. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas" v zmysle smernice neponecháva priestor na akékoľvek „rozumné pochybnosti". Keďže žalobca v dotknutom období odpracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) smernice, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva Európskej únie. Preto bude splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody.
ad. 3.) príčinná súvislosť medzi porušením práva a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom.
Súd prvej inštancie mal preukázané, že existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b.) smernice 2003/88/ES a škodou, ktorá mala žalobcovi vzniknúť tak, že nebol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas. Žalobca jednoznačne v dôsledku prekročenia maximálneho týždenného pracovného času mal menej odpočinku, žalobca mal menej času na rodinu, manželku, deti. V zmysle smernice, ani judikatúry Súdneho dvora Európskej únie nie je potrebné preukázanie takej aktivity zo strany žalobcu, že by žiadal o preradenie na iné miesto.

15. Prvoinštančný súd vychádzal jednak z priameho nároku každej dotknutej osoby domáhať sa voči členskému štátu náhrady škody a jednak z povinnosti každého členského štátu zabezpečiť dodržiavanie práva Únie. Aj z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať.

16. Žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy analogicky podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, keď niet právnej normy upravujúcej presne uplatnený nárok. Je zrejmé, že na strane žalobcu vznikla nemajetková ujma tým, že v dôsledku vnútroštátnej právnej úpravy v rozpore so smernicou Európskej únie musel žalobca odpracovať viac hodín, ako by bolo v prípade transponovania smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Náhradu ujmy v nemajetkovej sfére možno zabezpečiť len cez inštitút ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

17. Podmienky na priznanie nemajetkovej ujmy žalobcovi podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka boli dané, pričom prvoinštančný súd výšku náhrady určil s prihliadnutím na závažnosť ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Neoprávneným zásahom do osobnosti žalobcu je okolnosť, že Slovenská republika netransponovala smernicu 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, v dôsledku čoho žalobca vykonával prácu nad rámec maximálne stanoveného týždenného pracovného času.

18. Pri stanovení výšky náhrady prvoinštančný súd bral zreteľ na zásah do práva žalobcu na odpočinok, na rodinný život. Prihliadol i na zásah do práva na ochranu zdravia, keďže išlo o stav dlhodobý, pri

ktorom žalobca nemal napriek vysoko zodpovednej a náročnej práci fyzicky i psychicky, dostatok času pre seba na odpočinok, na rodinný život. Zdôraznil, že práca vykonávaná žalobcom je mimoriadne zodpovedná, neraz vyžaduje i nasadenie vlastného života. O to viac je dôležitý odpočinok po práci. Samotná služobná pohotovosť je nesmierne náročná, počas tejto je v permanentnom strese, keď kedykoľvek môže nastať potreba zásahu. Preto nie je podstatné, akým spôsobom žalobca vykonával služobnú pohotovosť, že nemusel byť celý čas aktívny, pokiaľ celý tento pracovný čas musel byť k dispozícii zamestnávateľovi. Skutočnosť, že v prípade zásahu do 1 minúty musel s vozidlom opustiť základňu, je sama osebe stresujúca. Ide o špecifickosť uplatňovaného nároku a čas, ktorý žalobca nestrávil odpočinkom, nevenoval sa svojej rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania.

19. Za primeranú výšku náhrady ujmy za predmetné obdobie od 25.02.2022 do 31.10.2024 považoval sumu 3.000 eur prihliadnuc na rozhodovaciu prax súdov v obdobných veciach.

20. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, proti výroku I. a III., z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo zmenil a žalobu zamietol.

21. Žalovaný namietal porušenie práva na spravodlivý proces, a to postupom súdu prvej inštancie, ktorý svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, resp. vôbec neodôvodnil, čo činí napadnuté rozhodnutie arbitrárnym, nepreskúmateľným a nezrozumiteľným. Vada odôvodnenia rozsudku predstavuje zároveň tzv. inú vadu konania v zmysle § 365 ods. 1 písm. d) CSP.

22. Záver vyslovený súdom prvej inštancie v otázke výšky nemajetkovej ujmy nepovažuje žalovaný za dostatočný, resp. náležite zdôvodnený. Formulácia zvolená súdom prvej inštancie je zmätočná a nezrozumiteľná, nie je z nej zrejmé, z akých kritérií vychádzal. V odôvodnení odkazuje len na rozhodnutia slovenských súdov v obdobných súdnych sporoch. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie o primeranosti priznanej sumy iba na všeobecných záveroch, že žalobca bol ukrátený o hodiny voľného času, pričom však platí, že úvahy súdu prvej inštancie musia byť v odôvodnení rozsudku uvedené s poukazom na zistený skutkový stav tak, aby boli stranami sporu, ako aj odvolacím súdom preskúmateľné. Otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Takto formulovaný záver hodnotí žalovaný ako nedostatočný, porušujúci právo na spravodlivý proces.

23. Ak sa súd prvej inštancie chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie, tak toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. Podľa názoru žalovaného a v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj právneho poriadku Európskej únie, súd prvej inštancie nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. právne záväznému vysloveniu nesúladu zákona č. 315/2001 Z. z. (alebo len niektorých ustanovení tohto zákona) so Smernicou 2003/88/ES vo všeobecnosti, ani v konkrétnom prejednávanom prípade žalobcu. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva únie Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z. z. nesprávne prebral Smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku. Žalovaný dal do pozornosti odvolacieho súdu, že uvedené nie je v medziach právomocí vnútroštátnych súdov, a to ani pre individuálne posúdenie prípadu.

24. Konajúci súd nevzal v úvahu skutočnosť, že žalovaný poukazoval, že aj keď zákon č. 315/2001 Z.z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, neznamená to automaticky porušenie Smernice 2003/88/ES. Žalovaný má za to, že táto skutočnosť neznamená, že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne. Podľa názoru žalovaného nebolo jeho povinnosťou skopírovať doslovné

znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., aj vzhľadom na priamy účinok smernice Európskej únie. Inak povedané, žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou 2003/88/ES. Vo veci transpozície Smernice, žalovaný vo svojich vyjadreniach ako aj na pojednávaniach poukazoval na ust. § 193 zákona č. 315/2001 Z.z.. Konajúci súd však opomenul, že transpozícia smernice môže byť obsiahnutá vo viacerých vnútroštátnych legislatívnych aktoch.

25. Mal za to, že ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Žalovaný v tejto súvislosti pripomenul, že žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Slovenská republika teda nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovaným je v tomto súdnom konaní Slovenská republika, ktorá má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) Smernice 2003/88/ES. Slovenská republika však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorá by sa na aplikácii Smernice 2003/88/ES podieľala. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v tomto konaní ako jednu z rozhodujúcich skutočností, čo bez ďalšieho predstavuje odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

26. Iba výkladom čl. 2 ods. 1 smernice nemožno dospieť k záveru o preukázaní závažného porušenia smernice (ako podmienka zodpovednosti štátu za škodu porušením práva únie), pokiaľ súčasne nie je preukázané, že došlo k porušeniu článku 6 písm. b) smernice (porovnaj bod 31. uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 16Co/48/2024-380). Inak povedané, iba tým, že služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času nemožno vyvodiť porušenie Smernice, t.j. prekračovanie smernicou stanoveného maximálneho pracovného času, ako to ustálil súd 1. stupňa vo svojom odôvodnení (bod 33. napadnutého rozsudku).

27. Ak bol však súd 1. stupňa presvedčený, že Smernica nebola správne transponovaná, bol povinný skúmať:
1. či vôbec došlo k porušeniu čl. 6 písm. b) smernice v tomto konaní vo vzťahu
k žalobcovi, a to až
a) po ustálení, čo všetko tvorí pracovný čas žalobcu (nakoľko je táto skutočnosť sporná, vzhľadom na rozdielny výklad § 97 zákona č. 315/2001 Z.z. žalobcom a žalovaným, keďže žalobca započítaval aj časy odpočinku do pracovného času)
b) po ustálení pojmu referenčné obdobie, z ktorého sa vypočítava priemerný pracovný čase (nakoľko aj táto skutočnosť bola sporná - žalobcom tvrdené 7-dňové, resp. 1 mesačné a žalovaným 6 mesačné)
a až následne možno pristúpiť k skúmaniu
2. v akom rozsahu bol porušený čl. 6 psím. b) Smernice, a či
3. došlo k vzniku ujmy, či je možné túto ujmu posúdiť ako závažnú, a či je táto ujma v príčinnej súvislosti.

28. Podľa žalovaným predloženého výpočtu je zrejmé, že k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času stanoveného Smernicou nedošlo a podaná žaloba je nedôvodná. Namiesto uvedeného však súd 1. stupňa sa iba jednoducho stotožnil s výpočtami predloženými žalobcom a v závere skonštatoval, že u žalobcu bol prekročený týždenný pracovný čas celkovo 15-krát.

29. Výpis zo systému SAP je jediným hodnoverným dôkazom v tomto konaní, vykonaním ktorého možno dospieť k záveru, že či bol čl. 6 psím. b. Smernice porušený, alebo nie. Len z výpisu zo systému SAP je možné vyčítať, či kedy bol žalobca na pracovisku a vykonával pracovné činnosti (pracovný čas) a kedy nebol na pracovisku ani nevykonával pracovné činnosti (čas odpočinku - NV, LEK, VS, DOD, DOS, DOV, SPR, atď).

30. Ako vyplýva z ustanovenia § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj nerovnomerne. A práve služobný čas žalobcu za žalované obdobie bol rozvrhovaný nerovnomerne. Inak povedané, žalobcovi je rozvrhovaný fond pracovného času na 6 mesiacov, čo spôsobuje, jeden mesiac odpracuje viac, druhý menej a fond pracovného času sa nuluje vždy ku 30.6 a 31.12. Je potrebné zdôrazniť to, že v zmysle platných a účinných kolektívnych zmlúv bol za žalované obdobie ustanovený týždenný pracovný času žalobcu 37,5 hodín týždenne. Ak by počet hodín pracovnej pohotovosti mal predstavovať prácu nadčas nad rozsah povoleného priemerného 48-

hodinového týždenného pracovného času podľa čl. 6 písm. b) Smernice, potom nie je zrejmé ako a kedy by mal príslušník odpracovať nadčas 10,5 hodín týždenne predstavujúci rozdiel medzi základným pracovným časom a prácou nadčas nad rozsah povoleného priemerného 48-hodinového týždenného pracovného času. Už z toho vyplýva, že nemožno tvrdiť, že nezapočítavaním služobnej pohotovosti do služobného času je porušovaný čl. 6 psím. b) Smernice! Predmetom sporu nie je, či sa predmetná pohotovosť žalobcu zarátava do jeho služobného času, alebo nie. Toto žalobca nežaluje. Zo systému SAP však vyplýva, že pracovný čas žalobcu bol v uvedených mesiacoch v tam uvedených hodnotách, pritom toto vôbec nevyplýva z údajov systému SAP, ale z tabuliek výpočtu žalobcu, ktorý žalobca účelovo vypracoval pre toto konanie v rámci ním vymysleného jednomesačného referenčného obdobia vo výslovnom rozpore s § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Žalovaný mal za to, že súd 1. stupňa význame pochybil, čím naplnil nielen odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h), ale aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP.

31. Podľa žalovaného sa súd jednak ani s referenčným obdobím, za ktorý sa vypočítava pracovný čas, a ani s pracovným časom (časom, ktorý je relevantný pre účely výpočtu) nevyporiadal vôbec. Pre zodpovedanie otázky, či došlo v prípade žalobcu k porušeniu článku 6 písm. b/ smernice súd prvej inštancie mal ustáliť, v akom období sa počíta priemerný týždenný pracovný čas, nakoľko predmetná otázka je v konaní sporná, a aký čas sa považuje za pracovný čas, aký čas za čas odpočinku, a čo spadá do pojmu neutralita pri výpočte.

32. Žalovaný vo svojich argumentáciách a v konaní zdôrazňoval:
- 1/ rozpor rozdielu medzi pojmami „pracovný čas“ a „čas odpočinku“, s poukazom na časy odpočinku žalobcom započítavané do pracovného času
- 2/ rozpor obdobia, v rámci ktorého sa pracovný čas žalobcu skúma (žalobcom tvrdené 7-dňové, resp. 1-mesačné a žalovaným 6 mesačné referenčné obdobie).

33. Bolo povinnosťou konajúceho súdu sa bližšie zaoberať počtom odpracovaných hodín v zmysle článku 2 smernice 2003/88/ES s prihliadnutím na dni neutrálne podľa článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES a na referenčné obdobie podľa článku 19, a až následne prijať verdikt, či bol čl. 6 písm. b) porušený alebo nie. Inými slovami skutočnosť, že by smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná nemôže automaticky zakladať domnienku, že žalobca pracoval počas výkonu svojej služby pravidelne viac ako 48 hodín.

34. Článok 6 smernice 2003/88/ES pojednáva o „priemernom“ čase, teda nemožno hovoriť o doslovnom výklade, že každých 7 po sebe nasledujúcich dní musí byť striktne dodržaná horná hranica 48 hodín. Smernica pojednáva o priemere za určité obdobie a v čl. 16 písm. b) pojednáva o referenčnom období nepresahujúcom štyri mesiace. Smernica zároveň v ods. 15 preambuly prezumuje potrebu zabezpečiť pružnosť pri uplatňovaní určitých ustanovení tejto smernice a súčasne zabezpečiť dodržiavanie zásad ochrany zdravia a bezpečnosti pracovníkov. Zároveň v ods. 16 preambuly smernica ustanovuje, že je treba ustanoviť, že členské štáty alebo sociálni partneri môžu uplatniť odchýlky z určitých ustanovení. Ako všeobecné pravidlo v prípade odchýlky, musia príslušní pracovníci dostať rovnocennú náhradnú dobu odpočinku. Požiarna ochrana musí byť v pohotovosti 24/7, nakoľko nie je možné predpokladať kedy a kde vypukne požiar alebo nastane iná situácia vyžadujúca si zásah príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. Príslušníci E. F. G. G. vykonávajú nesmierne dôležitú úlohu pri ochrane života a zdravia osôb a ochrane majetku. Je preto nevyhnutné, aby boli prijaté určité odchýlky od ustanovení smernice 2003/88/ES. Jednu z nich ustanovuje smernica 2003/88/ES v čl. 17 ods. 3 písm. b) bodu iii). Uvedené ustanovenie povoľuje, aby sa členské štáty odchýlili od ustanovenia čl. 16 smernice 2003/88/ES a upravili si referenčné obdobie v zmysle čl. 19. Poukázal na § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. V zmysle uvedeného má žalovaný za to, že pojem „priemerný“ je nutné vykladať ako priemerný maximálny týždenný čas v referenčnom období šiestich mesiacov. Za účelom podpory svojich tvrdení žalovaný v konaní poukázal aj na rôzne rozhodnutia odvolacích súdov, kde odvolací súd uviedol, že pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času bolo pre rozhodnutie vo veci potrebné vychádza zo 6 mesačného referenčného obdobia.

35. Žalovaný namietal výpočty predložené žalobcom aj z dôvodu nesprávneho výkladu § 97 zákona č. 315/2001 Z.z. Členské štáty nemôžu jednostranne určovať rozsah pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Potvrdzuje to aj skutočnosť, že smernica neumožňuje žiadnu odchýlku od jej článku 2. Či sa určité „obdobia“ považujú za „pracovný čas“ sa určí na základe 3 kritérií: ak

• pracovník pracuje,
• pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa,
• a pracovník musí vykonávať svoju činnosť alebo povinnosti.

36. V súlade so znením smernice a s judikatúrou Súdneho dvora, ak príslušný čas nespĺňa tieto kritériá, treba ho považovať za „čas odpočinku“. Tak je to aj v prípade času DOD, DOS, VS, NV, SVP, LEK, SRP a pod. - o pracovný čas nejde. Tieto časy žalobca nesprávne prirátava k svojmu pracovnému času. A dokonca priznanie akejkoľvek náhrady za takto strávený čas (čas odpočinku) považuje žalovaný za rozporné s dobrými mravmi. Ust. § 97 zákona č. 315/2001 Z.z. nehovorí, že čerpanie dovolenky či dočasná pracovná neschopnosť je služobným časom, počas ktorého príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu (porovnaj § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001). Je potrebné rozlišovať medzi pracovným (služobným) časom a fondom pracovného (služobného) času.

37. Smernica 2003/88 nevyžaduje, aby zakotvenie referenčného obdobia bolo realizované tak, že by muselo byť v texte právneho predpisu výslovne označené za „referenčné obdobie“ slúžiace na posúdenie zachovania priemeru maximálneho týždenného pracovného času. Inými slovami, na zavedenie výnimiek nie sú potrebné ani výslovné opatrenia. Podľa Súdneho dvora je však nevyhnutné, aby bola zachovaná právna istota (rozsudok z 21.10.2010, Accardo a i. C-227/09, EU:C:2010:624, bod 55.) V danom prípade je právna istota bezpochyby zachovaná vtedy, ak referenčné obdobie vyplýva z právnej úpravy ako je tomu v tomto prípad, kedy to vyplýva z § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z., a teda to aj vtedy, ak nie je toto obdobie výslovne legislatívne označené ako „referenčné obdobie“.

38. Pri žalovaným predloženom výpočte priemerného týždenného pracovného času vo vyjadrení z 25.4.2025 vychádzal z údajov, ktorými rovnako disponoval aj samotný žalobca, t.j. výstupom so systému SAP, a teda na účely „odpracovaných hodín“ vychádzal z tabuliek žalobcu z kolónky „celkom odpracované (hod.)“ a zároveň na účely „počtu týždňov v danom mesiaci“ z celkového počtu dní v mesiaci odpočítal všetky dni riadnej ročnej dovolenky označenej „DOV“ a všetky dni práceneschopnosti označenej „PNK“ (ale v iných prípadoch aj „PN“, „OČR“ a „VSZ“). Ide o extenzívny výklad článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES tak, že žalovaný poskytuje žalobcovi zvýšenú ochranu. Služobnú pohotovosť pre účely výpočtu zahrnul žalovaný do pracovného času. Z výpočtov predložených žalovaným vyplýva, že k porušeniu Smernice nedošlo. Žalobca v konaní predložil výpočty priemerného týždenného služobného času, kde vychádzal z 1-mesačného referenčného obdobia, ktoré nenachádza žiaden právny základ v smernici 2003/88/ES a ani v žiadnom inom predpise.

39. Žalovaný mal za to, že žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požadoval. Nestačí totiž, aby zásah mohol vyvolať určitú reakciu, ale musí aj konkrétnu reakciu v živote fyzickej osoby, čo v prípade žalobcu nie je žiadnym spôsobom preukázané. Chýbajúce skutkové tvrdenia nie je možné nahradiť odvolávaním sa na rozhodovaciu činnosť iných súdov v obdobných prípadoch. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne.

40. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdala postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencie závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Žalobcom tvrdený údajný zásah ostal len v štádiu tvrdení žalobcu, žiadnym dôkazným prostriedkom ničím ďalej nepreukázaný. Tu žalovaný poukázal na výsluch žalobcu.

41. Žalobca nemá vlastné deti, v domácnosti žije len s priateľkou a jej 18 ročnou dcérou, kde sám uviedol, že trávia čas spoločne a majú aj spoločné záujmy (konkrétne uviedol kynológiu a spoločné nákupy). Žalovaný poukázal na (podľa žalovaného) závažné pochybenie súdu, keď nereflektoval výsluch žalobcu s odôvodnením náhrady ujmy, tzn. žalobca jednoznačne pri výsluchu uviedol, že má len priateľku (nie je ženatý, ako uviedol súd), žalobca nemá vlastné deti (aj napriek tomu, súd uviedol, že nemá čas na deti).

Zo zdravotného hľadiska žalobca každý rok absolvoval podrobnú lekársku prehliadku, a to vždy so záverom spôsobilý na vykonávanie štátnej služby (tzn. že služobný úrad neeviduje žiadne zdravotné problémy). Za vykonávanie služobnej pohotovosti na pracovisku mu patril príplatok. Aj za nerovnomerné rozvrhnutie služobného času mu bol mesačne vyplácaný príplatok za zmennosť, a to vo výške od 171-218 eur. Počas nočnej pohotovosti mal vytvorené podmienky na riadny odpočinok (regeneráciu síl). Žalobca má po každej 24 hod. službe spravidla 2 dni voľna, čo práve vyplýva z podstaty nerovnomerného rozvrhnutia štátnej služby, a toto mu nie je spôsobilé privodiť akúkoľvek ujmu.
Počas žalovaného obdobia mu bol plánovaný výkon služby aj tak, že mal viac ako 2 dni po sebe voľno: napr. v období 3.11.2022-9.11.2022, 18.11.2022-22.11.2022, 18.12.2022-22.12.2022, 4.2.2023-8.2.2023, 12.6.2023-16.6.2023. K tvrdeniu, že netrávil sviatky s rodinou, žalovaný poukázal, že Veľkú noc roku 2022, konkrétne 15.4.2022, 17.4.2022 a 18.4.2022 mal voľno, 1.9.2022 mal DOS, 1.11.2022 a 17.11.2022 mal voľno, Vianoce 2022 - konkrétne 25.12.2022, 26.12.2022, 1.1.2023 a 6.1.2023 mal voľno, Vianoce rok 2023 24.12.2023 voľno, 25.12.2023 DOS, 26.12.2023 voľno, 1.1.2024 voľno, atď. (viď výpis služieb zo systému SAP).
Za účelom regenerácie síl žalobca každý kalendárny rok čerpal rekondičný pobyt v trvaní 14 po sebe idúcich dní a ktorý mu bol zarátavaný do služobného času, rovnako tak využíval aj dni plateného služobného voľna podľa kolektívnej zmluvy označené v SAP ako SVP, celkovo spolu 6 dní.
S rozvrhom zmien bol žalobca vopred oboznámený. Počas nočnej služobnej pohotovosti má vytvorený priestor na odpočinok. O preloženie či preradenie na inú funkciu nepožiadal. Nerovnomerné rozvrhnutie služobného času mu jednoducho vyhovovalo a bol s ním spokojný, a teda tento stav nebol ani schopný vyvolať v živote žalobcu údajnú ujmu.

42. Žalobcom popisované skutočnosti pri jeho výsluchu, ktorým sa mala preukázať existencia ujmy, nevybočujú z rámcov bežných dôsledkov zapojenia do pracovného procesu. Skutočnosť, že žalobca nemôže venovať toľko času, koľko by si predstavoval, rodine, priateľom a/alebo voľnočasovým aktivitám, ktoré však nijako nepopísal ani nemenoval, nie je argumentom utrpenej ujmy v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice; medzi uvedeným neexistuje priama a bezprostredná príčinná súvislosť. Je úplne bežné (predovšetkým v súčasnej dobe), že dospelí ľudia majúci vlastné rodiny, ktoré živia svojou prácou, prirodzene nemajú toľko voľného času na priateľov a voľnočasové aktivity, ktorým sa venovali napríklad v mladosti počas štúdií a pod. Uvedené ale nepredstavuje podľa žalovaného argument spôsobilý preukázať dôvodnosť uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Navyše je potrebné uviesť, že žalobca nikde počas svojho výsluchu neuviedol, že by na priateľov a prípadné voľnočasové aktivity, rodinu priestor nemal vôbec alebo že by mu žalovaný v tejto činnosti akokoľvek bránil. V priebehu konania pred súdom prvej inštancie žalobca ani netvrdil (tobôž nepreukázal), že by jeho práca bola výlučným dôvodom, pre ktorý sa rodine, blízkym, priateľom, prípadne voľnočasovým aktivitám venuje menej. Uvedené považuje žalovaný za kľúčové, nakoľko ak sa z posudzovania vplyvu faktorov na zníženie času na voľnočasové aktivity, rodinu, blízkych, priateľov nedá abstrahovať jedine jeden (a to práca žalobcu), ktorý by ako jediný bránil slobodnému nakladaniu s voľným časom, tak nie je možné jednoznačne tvrdiť, že nesprávne prebratie Smernice je tým jediným a výlučným faktorom, v dôsledku ktorého žalobca rodine, priateľom či koníčkom venuje menej času.

43. Výška nemajetkovej ujmy nemôže presiahnuť výšku odškodnenia obetí násilných trestných činov. Nakoľko v prípadoch obetí násilných trestných činov môže dôjsť aj k závažnému zásahu do zdravia či dokonca života, je možné považovať za primerané, aby odškodnenie za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nebolo vyššie ako odškodnenie za trvalé následky na zdraví či dokonca za život. V opačnom prípade by vznikal rozpor s poukazovaním na ľudský život ako najvyššiu hodnotu, od ktorej sa odvodzujú ostatné hodnoty.

44. Súdy by pri určovaní konkrétnej výšky náhrady za spôsobenú ujmu, mali zohľadňovať nielen primeranosť k iným finančným kompenzáciám, ale naďalej prihliadať napríklad na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

45. Zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosť prihliadať na osobitosti konkrétneho prípadu umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala „spravodlivé zadosťučinenie.“

46. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že žalovaný neprípustne interpretuje smernicu 2003/88/ES spôsobom, ktorý smernica a judikatúra Súdneho dvora výslovne zakazujú - žalovaný členský štát uplatňuje smernicu proti jednotlivcovi. Ak štát smernicu netransponoval alebo ju transponoval nesprávne, nemôže ju použiť ako náhradné pravidlo proti jednotlivcovi: smernica je štítom jednotlivca proti členskému štátu, nie štítom štátu proti jednotlivcovi.

47. Žalovaný vo svojich vyjadreniach rozvíja vlastný výklad problematiky referenčného obdobia pre výpočet týždenného pracovného času pracovníka, v ktorých sa pokúša nájsť v zákone č. 315/2001 Z. z. ustanovenie, ktoré by bolo možné považovať za transpozíciu článku 16 Smernice 2003/88/ES. Ak však štát v postavení žalovaného musí na viacerých stranách procesnej obrany podrobne vysvetľovať, kde sa v zákone č. 315/2001 Z. z. údajne „ukrýva“ referenčné obdobie, potom už samotná potreba takéhoto výkladu potvrdzuje, že transpozícia nie je ani jasná, ani presná, a už vôbec neposkytuje jednotlivcovi právnu istotu, ktorú právo Európskej únie vyžaduje. Dodatočné „dovytváranie“ referenčného obdobia prostredníctvom procesných tvrdení žalovaného preto nemožno považovať za riadnu transpozíciu smernice. Štát nemôže v konaní pred súdom spätne konštruovať chýbajúce legislatívne prvky - takýto postup by bol v rozpore s princípom právnej istoty a efektivity práva Európskej únie. Práve požiadavka jasnosti a presnosti transpozície je kľúčová pri posudzovaní toho, či vnútroštátna právna úprava v skutočnosti implementuje smernicu 2003/88/ES. Ak vnútroštátne ustanovenie môže byť vykladané rozdielne tak, že niektoré (ojedinelé) senáty Krajského súdu v Banskej Bystrici v ňom vidia úpravu referenčného obdobia pre účely kontroly maximálneho priemerného týždenného pracovného času, zatiaľ čo iné krajské súdy (napr. Krajský súd v Košiciach, Krajský súd v Prešove, Krajský súd v Bratislave, iné senáty Krajského súdu v Banskej Bystrici či Krajského súdu v Nitre) ho vykladajú výlučne ako pravidlo pre nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času hasičov, potom je evidentné, že požiadavka jasnosti a presnosti nie je splnená. Rozdielnosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov nie je dôkazom existencie transpozície, ale naopak, potvrdzuje stav, že transpozícia nebola do slovenského právneho poriadku vykonaná riadne. Ak by zákonodarca jednoznačne a precízne transponoval požiadavku smernice o stanovení referenčného obdobia pre kontrolu limitu maximálneho týždenného pracovného času pracovníka, nemohlo by dochádzať k takto zásadným interpretačným rozporom. Je preto zjavné, že slovenská právna úprava v tejto časti nespĺňa kritériá kladené judikatúrou Súdneho dvora EÚ.

48. Z ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. nevyplývalo, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, v čom spočíva rozpor s právom EÚ. Služobná pohotovosť sa podľa právnej úpravy v žalovanom období nepovažovala za výkon štátnej služby a v skutočnosti sa nezapočítavala do celkového počtu odpracovaných hodín. Podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. v znení zákona v žalovanom období určená služobná pohotovosť v mieste vykonávania štátnej služby bezprostredne nadväzovala na celkovú dĺžku vykonávania štátnej služby. Táto formulácia má zásadný právny význam: zákon výslovne oddeľoval vykonávanie štátnej služby od určenej služobnej pohotovosti, pohotovosť „nadväzuje“ na výkon štátnej služby, teda nastáva po skončení výkonu štátnej služby, pohotovosť nebola považovaná za súčasť samotného výkonu štátnej služby. Taktiež ust. § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. potvrdzuje, že pohotovosť mala samostatný režim odlišný od výkonu štátnej služby. Z kombinácie uvedených ustanovení jednoznačne vyplýva: služobná pohotovosť nebola vykonávaním štátnej služby, zákon ju z výkonu služby výslovne vyčleňoval, keďže nejde o výkon služby, nemohla byť služobným časom, a preto sa v žalovanom období na ňu neprihliadalo v súvislosti so sledovaním limitu týždenného služobného času. Opísané zodpovedalo právnemu stavu platnému v žalovanom období; až následná legislatívna zmena účinná od 1.11.2024 tento režim modifikovala. Uvedené potvrdzuje aj evidencia v systéme SAP, keďže v počte hodín v stĺpci PH (plánované hodiny), ani OH (odpracované hodiny), čas služobnej pohotovosti nebol započítaný, ale sa evidoval samostatne (stĺpec PR). Berúc do úvahy uvedené, je zrejmé, že v žalovanom období: služobná pohotovosť sa nezapočítavala do služobného času (uvedené potvrdil aj žalobca vo svojej účastníckej výpovedi), služobná pohotovosť sa nezapočítavala do výpočtu priemerného týždenného pracovného času, služobná pohotovosť sa nezapočítavala do týždenného služobného času (40 hodín) podľa ust. § 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z. V žalovanom období z dôvodu absencie právnej úpravy v zákone č. 315/2001 Z.z.: maximálny limit 48 hodín priemerného týždenného pracovného času vo vzťahu k žalobcovi nebol zo strany služobného úradu vôbec vyhodnocovaný, dodržiavanie tohto limitu nebolo nijakým spôsobom kontrolované. Žalovaný až dodatočne (po niekoľkých rokoch) a iba z dôvodu súdneho konania vytvoril dňa 03.04.2025 ad hoc výpočty priemerného týždenného pracovného času žalobcu. U príslušníkov HaZZ, ktorí žalobu nepodali, neboli takéto prepočty do

1.11.2024 vôbec vykonávané. Na mieru aktuálnej potrebe vytvorené výpočty žalovaného sú v priamom rozpore so znením Smernice 2003/88/ES, zákona č. 315/2001 Z.z. účinnom v žalovanom období, ad hoc výpočty žalovaného nekorešpondujú s evidenciou v systéme SAP. V žalovanom období právna úprava jednoznačne rozlišovala medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. Pohotovosť nebola služobným časom, nevstupovala do výpočtu týždenného ani priemerného týždenného pracovného času a služobný úrad ju tak ani nevykazoval. Až novela účinná od 1.11.2024 zmenila tento režim a zaviedla jej započítavanie. Dodatočné výpočty žalovaného preto nemajú oporu v zákone ani v evidencii SAP a predstavujú účelový postup, ktorý neodráža právny stav v žalovanom období.

49. Smernica upravuje iba riadnu platenú dovolenku a práceneschopnosť. Pokiaľ ide o platenú ročnú dovolenku, týka sa to 4 týždňov, ktoré sú stanovené v smernici. Smernica 2003/88/ES vôbec neupravuje, teda sa nevzťahuje na iné druhy voľna, akými sú v prípade žalobcu ako hasiča napr. náhradné voľno, služobné voľno či dovolenka za sviatok či dodatková dovolenka nad rámec 4 týždňov. Poukázal na Výkladové oznámenie Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Korigendum k oznámeniu Komisie, 26.4.2023). Súdny dvor EÚ vo veciach C-609/17 a C-610/17 v bode 35. výslovne rozhodol, že právo na platenú dovolenku nad rámec minima ustanoveného v článku 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa nespravuje touto smernicou, ale výlučne vnútroštátnym právom, teda je mimo jej pôsobnosti. Tento právny záver bol potvrdený aj v rozsudku C-588/18, kde Súdny dvor rozhodol, že členské štáty môžu pracovníkom priznať platené mimoriadne voľná na osobitné účely, a že tieto osobitné voľná nestoja na úprave smernice o pracovnom čase, ale sú prejavom autonómnej právomoci členských štátov. To znamená, že dni mimoriadneho voľna môžu ale nemusia byť zahrnuté v referenčnom období pri výpočte priemerného týždenného pracovného času, a to v závislosti od toho, ako to upravuje vnútroštátna legislatíva konkrétneho členského štátu. Zákon č. 315/2001 Z. z. v žalovanom období vôbec neupravoval mechanizmus výpočtu priemerného týždenného služobného času, ani výslovne neriešil ani to, ktoré časy sa do referenčného obdobia pre účel tohto výpočtu zahŕňajú a ktoré nie. Bez ohľadu na to, či referenčné obdobie považujeme za transponované alebo nie, právny poriadok Slovenskej republiky v žalovanom období neobsahoval žiadne pravidlo, ktoré by umožňovalo vyňať niektoré časy zo služobného času pre účely výpočtu priemeru. Až novela účinná od 1.11.2024 zaviedla prvé pravidlo, ktoré výslovne rozlišuje medzi časmi z § 97 ods. 1 a upravuje, ktoré z nich sa pre účely priemeru nemajú považovať za výkon štátnej služby (§ 97 ods. 3). Pred 1.11.2024 sa všetky časy podľa § 97 ods. 1 započítavali do služobného času pre výpočet priemerného týždenného služobného času. Do účinnosti novely (1.11.2024) platilo, že § 97 ods. 1 obsahoval taxatívny zoznam časov, ktoré sa „posudzujú ako vykonávanie štátnej služby“, zákon neobsahoval žiadne ustanovenie, ktoré by vylučovalo niektoré z týchto časov z výpočtu služobného času alebo priemerného týždenného pracovného (služobného) času, zákon nepoznal žiadny „druhový rozdiel“ medzi výkonom služby pre účely odmeňovania a výkonom služby pre účely služobného času. Teda právna logika bola jednoznačná, ak sa určitý čas považoval za výkon štátnej služby (§ 97), potom bol služobným časom (§ 85) a vstupoval do všetkých jeho výpočtov - vrátane priemerného týždenného služobného času. Dôvodová správa k zákonu č. 258/2024 Z. z. potvrdzuje, že dovtedy sa na účely výpočtu priemeru započítavali všetky časy podľa ust. § 97 ods. 1. Dôvodová správa k novele má zásadný význam. Nejde o interpretáciu, ale o oficiálne vyhlásenie zákonodarcu, prečo pristúpil k zmene. Z dôvodovej správy jednoznačne vyplýva samotný význam a účel novely: zákonodarca tým výslovne priznáva, že až od 1.11.2024 zavádza nové pravidlo určujúce, ktoré časy sa do výpočtu priemeru započítavajú a ktoré nie. Možno konštatovať, že novela zákona č. 315/2001 Z.z. zaviedla nové pravidlo, ktoré dovtedy neexistovalo. Keby pôvodný zákon už pravidlo vylúčenia obsahoval, nebolo by potrebné zavádzať nový stav, že sa niektoré časy nebudú považovať za výkon služby pri výpočte priemeru. Zákonodarca výslovne uvádza, prečo nové ustanovenie zavádza - lebo pri výpočte priemerného týždenného služobného času treba určiť, ktoré časy sú výkonom služby a ktoré nie. Táto potreba vyplýva len z toho, že do účinnosti novely sa všetky časy podľa § 97 ods. 1 považovali za výkon služby aj na účely výpočtu priemeru. Ak by už pred novelou niektoré časy z ust. § 97 neboli súčasťou priemeru, dôvodová správa by to explicitne uviedla alebo by novela bola koncipovaná inak (napr. ako „spresnenie“ či „odstránenie nejasností“). Samotný zákonodarca teda potvrdzuje, že až od 1.11.2024 sa niektoré časy uvedené v ust. § 97 ods. 1 prestávajú považovať za výkon štátnej služby na účely výpočtu priemerného týždenného služobného času. Z toho nevyhnutne vyplýva, že do tohto dátumu sa považovali za výkon služby všetky časy. Aj vnútroštátna prax potvrdzuje, že tieto časy sa považovali za odpracovaný čas. Systém evidencie SAP počas celého žalovaného obdobia u žalobcu bez výnimky zaznamenával všetky dni mimoriadneho voľna ako odpracovaný čas (OH - odpracované hodiny) a zahrnoval ich do celkového rozsahu služobného času. Tento spôsob evidencie bol zo strany

žalovaného plne akceptovaný a nikdy nespochybňovaný. Za týchto okolností nie je možné následne a už vôbec nie až po podaní žaloby tvrdiť opak alebo spätne vytvárať odlišný výklad, ktorý nemal oporu v právnej úprave v rozhodnom období.

50. Ďalej sa vyjadril k vzťahu ust. § 97 a § 85 ods. 1 - osobitná verzus všeobecná norma. Ust. § 97 však vo vzťahu k § 85 pôsobí ako osobitná norma, ktorá rozširuje pojem výkonu služby aj na situácie, v ktorých príslušník službu fakticky nevykonáva. Ak zákon konkrétny čas prikazuje posudzovať ako výkon služby, nemožno ho následne vylúčiť zo služobného času. „K dispozícii služobnému úradu" je opis typického režimu, nie podmienka. Formulácia „je k dispozícii služobnému úradu" opisuje typický režim riadnej služby, nie podmienku, ktorá by mohla negovať účinky právnej fikcie podľa ust. § 97. Formulácia „je k dispozícii služobnému úradu" predstavuje charakteristiku typického režimu pri výkone služby, keď je príslušník fyzicky a operatívne dostupný pre služobné nasadenie. Zákonodarca jasne uvádza viaceré situácie, v ktorých príslušník nie je fyzicky prítomný, no napriek tomu ide o výkon služby. Právna fikcia výkonu služby zabezpečuje, že takýto čas má rovnaké právne účinky ako služba, ktorá by bola v daný deň naplánovaná. Z toho nevyhnutne vyplýva, že napr. platené služobné voľno a ostatné časy podľa § 97 ods. 1 museli v žalovanom období započítavať do služobného času v rozsahu rozvrhnutej služby pre účel výpočtu priemerného týždenného pracovného času žalobcu.

51. Žalovaný mylne vychádza z predpokladu, že menované druhy (DOD, DOS, VS, SPR a pod.) pracovného voľna spadajú do pôsobnosti úpravy smernice 2003/88/ES. Tento výklad však neobstojí. Smernica 2003/88/ES upravuje ročnej platenej dovolenky, a to v trvaní štyroch týždňov a práce neschopnosť. Uvedené obdobia sú súčasťou jej pôsobnosti. Dodatočné formy dovoleniek a voľna (DOD, DOS, VS, SVP, VSZ) nie sú smernicou upravené vôbec, sú mimo rámca jej pôsobnosti, preto sa na nich ani nevzťahuje definícia pracovného času podľa čl. 2 ods. 1 smernice. Ide o oblasti plne ponechané na právnu úpravu členského štátu. Ak sú tieto doby voľna mimo pôsobnosti smernice, nemožno na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času automaticky aplikovať pravidlá a definície smernice na ich započítavanie či nezapočítavanie. Rozhodujúca je teda výlučne vnútroštátna právna úprava, ktorá môže, ale nemusí, tieto dodatočné doby voľna zahrnúť do referenčného obdobia na výpočet priemerného týždenného pracovného času. Smernica členskému štátu ponecháva voľnú úvahu v tom, či dodatočné obdobia voľna zahrnie alebo vylúči. V žalovanom období slovenská právna úprava v oblasti služobného pomeru príslušníkov Hasičského a záchranného zboru neobsahovala žiadnu transpozíciu referenčného obdobia, ani žiadnu metodiku či pravidlo, podľa ktorého by sa malo určovať, ktoré dni sa do výpočtu priemerného týždenného pracovného času zahŕňajú alebo vylučujú. Chýbala akákoľvek vnútroštátna úprava, ktorá by stanovovala postup členského štátu pri nakladaní s dodatočnou dovolenkou či inými formami pracovného voľna z hľadiska započítavania do priemeru. Až novela účinná od 1.11.2024 zaviedla do právneho poriadku ustanovenia umožňujúce určovať priemerný týždenný pracovný čas a s tým súvisiace pravidlá. Práve táto skutočnosť potvrdzuje, že v žalovanom období takáto úprava absentovala, a preto nie je možné spätne vyvodzovať vôľu štátu zahrnúť alebo vylúčiť konkrétne dni voľna z výpočtu. Z uvedeného vyplýva, že argumentácia žalovaného, podľa ktorej sa má riadiť výlučne smernicou a vyvodzovať z nej vylúčenie uvedených dní voľna, je právne neudržateľná. Smernica sa na tieto dni neaplikuje a žiadna vnútroštátna úprava, ktorá by umožnila ich vynímanie alebo zahrnutie, v rozhodnom období neexistovala. Nie je preto možné konštruovať pravidlá, ktoré slovenský zákonodarca v tom čase neprijal.

52. Tvrdenie žalovaného, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bol transponovaný prostredníctvom § 193 zákona č. 315/2001 Z. z., neobstojí. Ustanovenie § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. len odkazuje na použitie Zákonníka práce subsidiárne, nie ako plnohodnotnú implementáciu pravidiel o organizácii pracovného času. Ustanovenia o služobnom čase príslušníkov HaZZ (§ 85 až § 97) predstavujú osobitnú právnu úpravu, ktorá nahrádza režim Zákonníka práce. Výklad, ktorý predostrel žalovaný, predstavuje preinterpretovanie legislatívnej vôle, pri ktorom sa ex post vytvára právny konštrukt, ktorý zákon neobsahuje. Právo EÚ však vyžaduje, aby transpozícia smerníc bola jasná a presná - nie aby ju bolo možné spätne „vydedukovať" z rámcových odkazov alebo všeobecných ustanovení vnútroštátneho zákona.

53. Žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

54. Žalovaný v odvolacej replike uviedol, že pri vzhliadnutí na výpočty priemerného týždenného pracovného času predložené žalobcom, poukazuje, že v kalendárnom mesiaci 3/2022 žalobca odslúžil

66 hod. pracovnej pohotovosti a jeho priemerný týždenný pracovný čas bol údajne 46,50 hod. Naproti tomu v mesiaci 5/2023 odslúžil 52 hodín pracovnej pohotovosti, ale jeho priemerný týždenný pracovný čas už bol 49,73 hodín. Ako je teda možné, že odslúžil menej pohotovosti a limit bol prekročený? To že služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času neznamená, že automaticky je porušená smernica. Prekročenie limitu je závislé od súhry viacerých faktorov (jedným z nich je aj služobná pohotovosť, no nie výlučným a jediným faktorom). Ovplyvňuje to aj štátna služba nadčas, množstvo čerpanej dovolenky, ktorá je pri výpočte neutrálna, atď. Rovnako teda, z uvedeného nemožno tvrdiť že nezapočítavaním služobnej pohotovosti do služobného času je porušovaný čl. 6 psím. b) Smernice.

55. Slovenská republika zákonom č. 561/2005 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2006 správne transponovala výberom šesťmesačného referenčného obdobia prijatím výnimky podľa čl. 17 s poukázaním na čl. 17 ods. 3 písm. c) v nadväznosti na čl. 19 smernice 2003/88/ES. Z tabuľky zhody návrhu zákona s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie k zákonu č. 561/2005 Z. z., kde je zrejmé, že pri čl. 16 je vpravo prázdne pole a voľbou transponovať výslovne výnimku podľa čl. 17 v nadväznosti na maximálne trvanie referenčného obdobia vyjadrené v čl. 19 je vedľa čl. 17 odkaz (okrem iného) aj na § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.. V prvom rade sa má dosiahnuť výsledok mienený smernicou a dokonca aké formy a metódy členský štát zvolí, nie je podstatné, čiže môže tak členský štát urobiť viacerými všeobecne záväznými právnymi predpismi a nemusí použiť doslovný jazykový preklad, teda podstatné je, že členský štát má zabezpečiť dosiahnutie výsledku mieneného smernicou. Je potrebné vychádzať z dikcie základného pravidla pre spôsob transpozície smerníc členskými štátmi EÚ, teda že podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie cit.: „Smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom.“ Hlavne členský štát nie je povinný prevziať doslovný jazykový preklad, preto súd by mal hodnotiť § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. podľa jeho obsahu, teda že presne odzrkadľuje spôsob rozvrhnutia služobného času na časové obdobie 6 mesiacov.

56. Predložené výpisy 7-dňových období sú irelevantné, a to z najmä z nasledujúcich dôvodov: nie je z nich zrejmý, aký bol priemerný týždenný pracovný čas, a preto nemožno vyvodiť ani záver, že bol prekročený limit stanovený smernicou, pre rozpor s rozhodnutím SD C-254/18, predovšetkým bod 23. dotknutého rozhodnutia. Poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora C-303/98 a uviedol, že z uvedeného však nevyplýva, že je právom jednotlivca, aby si sám zvolil akékoľvek referenčné obdobie, aké sa mu páči, ako to vykladá mylne žalobca. Žalobcom predložené výpočty vždy za 1-kalendárny mesiac považuje žalovaný za účelové, ktoré nemajú oporu ani v judikatúre EU, ani v zákone o HaZZ. Žalobca sa snaží zmiasť súd jeho vlastným účelovým výkladom § 86 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z. úmyselne. Žalobcovi je rozvrhovaný nerovnomerne služobný čas na obdobie 6 mesiacov, čo znamená že odpracovanie celkového fondu služobného času sa mu sleduje za 6 mesiacov, v dôsledku čoho jeden mesiac odrába viac, druhý menej a pri tom stále je mu vyplácaný rovnaký tarifný plat za mesiac. Ust. § 86 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z. nie je rozvrhnutie služobného času na jednotlivý mesiac, ale to je iba rozvrhnutie jednotlivých služobných činností, za účelom oboznámenia príslušníka 3 dni pred každým nadchádzajúcim kalendárnym mesiacom už s konkrétnymi činnosťami, napríklad školenie, výcvik, taktické cvičenie a podobne. Ust. § 86 ods. 4 ustanovuje, že vykonávanie služobných činností (nie služobného času) sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. Služobný čas je rozvrhovaný na 6 mesiacov. Aj z priloženej evidencie SAP k žalobe je uvedené v stĺpci „MinM“ (na začiatku) a v stĺpci „NM“ (na konci) prenášajú hodiny z mesiaca na mesiac v kalendárnom polroku, teda v referenčnom období - už z tohto dôkazu vyplýva, že ide o rozvrhnutie služobného času na šesť mesiacov ako vyplýva z údajov stĺpca „NM“ vždy na konci každého júna a na konci každého decembra: 0:00 hod. Preto nie je možné mesačné tabuľky žalobcu považovať za správne, keď sú založené na vymyslenom jednomesačnom referenčnom období, z ktorého žalobca nesprávne vypočítava priemerný týždenný služobný čas, ktorý samozrejme týmto matematickým postupom dosiahne teoretické hodnoty vo svoj prospech, avšak zjavne v rozpore s § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., a teda aj s transponovaným článkom 17 v spojení s článkom 19 smernice 2003/88/ES, keď sa má aplikovať šesťmesačné referenčné obdobie na výpočet priemerného týždenného služobného času žalobcu podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. s rešpektovaním maximálneho priemerného týždenné pracovného času podľa § 85 ods. 9 Zákonníka práce v spojení s § 193 zákona č. 315/2001 Z. z., teda aj s transponovaným článkom 6 písm. b) smernice.

57. Žalobca započítanie „iných časov voľna“ zdôvodňuje iba poukazom na Korigendum k oznámeniu Komisie, 26.4.2023, bod 3 konkrétne časť: „Čo môže byť zahrnuté v referenčnom období“. Samotná

Komisia uvádza, že judikatúra Súdneho dvora k tejto otázke neexistuje a komisia sa len domnieva, čo môže byť zahrnuté v referenčnom období, že ak vnútroštátne právna úprava umožňuje pracovníkom dodatočné obdobia platenej ročnej dovolenky okrem minimálnych 4 týždňov, dotknutý štát môže slobodne rozhodnúť o zahrnutí alebo vyňatí....Komisia hovorí o zahrnutí do referenčného obdobia, nie do pracovného času, ako to nesprávne robí žalobca. Komisia umožňuje členským štátom započítať resp. považovať tieto dni pri výpočte ako neutrálne (ako platená dovolenka v rozsahu 4 týždňov v zmysle čl. 16 písm. b) Smernice je pri výpočte neutrálna), ale nie že takto strávený čas je pracovným časom, a to preto že nenapĺňa definíciu pracovného času podľa čl. 2 ods. 1 Smernice. Jedná sa však iba o názor Komisie, ktorým súd v konaní nie je viazaný.

58. Tieto časy sa považujú za výkon štátnej služby pre účely mzdových nárokov - výpočtu mzdy, nemožno ich považovať za služobný čas v zmysle § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z., podľa ktorého služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Nie je totiž splnená kumulatívna podmienka, že zamestnanec, príslušník E. F. G. G. je počas čerpania dovolenky, alebo počas práceneschopnosti k dispozícii služobnému úradu. Ak by zákon o HaZZ neobsahoval takéto ustanovenie, v praxi by nastali situácie, kedy príslušník by musel nadpracovať aj čas dovolenky, čas služobného voľna, atď., aby mu mohol byť vyplatený tarifný plat. Inak povedané, ak by tieto časy sa nepovažovali ako vykonávanie štátnej služby, príslušníkovi by bol adekvátne za tento čas krátený plat. A v konečnom dôsledku, priznanie akejkoľvek náhrady za takýto čas, ktorý je časom odpočinku, a ktorý trávil žalobca venovaním sa svojim súkromným aktivitám, či rodine, považuje žalovaný za rozporný s dobrými mravmi. Žalobca započítaním času odpočinku do pracovného času účelovo navyšuje priemerný týždenný pracovný čas, aby pre seba privodil čo najpriaznivejší výsledok.
Pojem „pracovný čas“ je pojmom práva Európskej únie a nie je možné sa od jeho výkladu odchýliť z dôvodov vnútroštátneho práva. V skutočnosti nie je podstatné, či sa nejaký čas zarátaval alebo nezarátaval k služobnému času, ale to aký je priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v konkrétne určených referenčných obdobiach.

59. Zákon č. 258/2024 Z.z. nadobudol účinnosť až 1.11.2024, tzn. nevzťahuje sa na žalované obdobie, ktoré žalobca definoval do 31.10.2024. Inak povedané to, že služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času podľa zákona č. 315/2001 Z.z., neznamená že táto nie je započítavaná do pracovného času v zmysle Smernice. Smernica jasne a zreteľne stanovuje, čo je pracovným časom. Žalovaný do pracovného času zahrnul všetok čas v zmysle čl. 2 ods. 1 Smernice, a teda aj všetku pohotovosť. Ak teda do účinnosti novely zákona č. 315/2001 Z.z. neexistovala úprava (žiadna metodika, ani pravidlo), ktorá by mala určovať, ktoré dni sa započítavajú do výpočtu priemerného týždenného pracovného času, tak ako možno tvrdiť, že časy vymenované v ust. § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. sa započítavajú pri výpočte do pracovného času. Ak by zákonodarca mienil ust. § 97 ods. 1 pripísať žalobcom tvrdený význam započítať tieto časy do výpočtu priemerného týždenného pracovného času, tak by to bolo jasne zrejmé aj z dôvodovej správy k tomuto ust. zákona. Aj preto nemožno považovať ust. § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. za tú vnútroštátnu právnu úpravu, ktorou by sa mal spresniť výpočet (t.j. započítať tam vymenované časy do výpočtu). Žalobca nezmyslene pripisuje ust. § 97 význam, ktorý nemá a vykladá ho účelovo vo svoj prospech navýšiť pracovný čas pri výpočte a teda aj výsledný priemerný týždenný pracovný čas. Uvedené potvrdzuje to, čo žalovaný v konaní tvrdil, a to že účel ust. § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. je mzdový.

60. Žalobca v odvolacej duplike uviedol, že žalovaný na jednej strane vychádza z toho, že podľa právnej úpravy účinnej v žalovanom období sa služobná pohotovosť nezapočítavala do služobného času, na druhej strane však tvrdí, že pre účely smernice ju do pracovného času započítal. Tým žalovaný fakticky potvrdzuje podstatu žalobnej argumentácie.

61. Ak by vnútroštátna úprava bola spôsobilá zabezpečiť dodržanie limitov podľa práva EÚ, nebolo by potrebné dodatočné ex post prepočítavanie pracovného času podľa kritérií smernice. Skutočnosť, že žalovaný pristúpil k takémuto dodatočnému prepočtu až v reakcii na súdne konanie, potvrdzuje absenciu jasného a funkčného transpozičného mechanizmu.

62. Žalovaný opakovane stotožňuje nerovnomerné rozvrhnutie služobného času podľa § 86 zákona č. 315/2001 Z.z. s referenčným obdobím podľa smernice. Toto stotožnenie je právne nesprávne. Nerovnomerné rozvrhnutie služobného času je organizačný nástroj vnútroštátneho práva. Referenčné

obdobie podľa smernice je kontrolný mechanizmus slúžiaci na overenie dodržania maximálneho priemerného týždenného pracovného času.

63. Žalovaný nijako nepreukázal, že by slovenský právny poriadok v žalovanom období obsahoval jasné určenie referenčného obdobia pre účely článku 6 smernice, pravidlá jeho aplikácie, ani metodiku výpočtu priemeru. Vnútroštátna právna úprava účinná v žalovanom období neposkytovala príslušníkom HaZZ jasnú a predvídateľnú ochranu vyžadovanú článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, § 193 zákona č. 315/2001 Z.z. nepredstavuje riadnu transpozíciu uvedeného ustanovenia smernice a argumentácia žalovaného je založená na ex post výkladovej konštrukcii, ktorá nemôže zhojiť nedostatky vnútroštátnej právnej úpravy.

64. Žalovaný podal ešte ďalšie písomné vyjadrenie ako reakciu na odvolaciu dupliku žalobcu, avšak v ňom iba zopakoval skutočnosti, ktoré už namietal v podanom odvolaní, resp. odvolacej replike.

65. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (355 ods. 1 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného bolo čiastočne dôvodné, ale iba v časti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

66. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

67. So zreteľom na obsah odvolania žalovaného bol v odvolacom konaní preskúmavaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie vyhovel žalobe v časti priznanej sumy 3.000,- eur, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania. Keďže výrok, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá odvolaním nebol napadnutý, nebol preto v odvolacom konaní predmetom preskúmavania a ako taký nadobudol právoplatnosť.

68. Žalovaný podal odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Takéto dôvody z preskúmavanej veci odvolací súd nezistil. Z procesného postupu súdu prvej inštancie nevyplývajú vady, ktorých dôsledkom by bolo porušenie práva odvolateľa na spravodlivý proces ani iné vady, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd zistil správne a zodpovedajúco procesnej iniciatíve strán skutkový stav potrebný na rozhodnutie o podanej žalobe a napokon aj vec správne právne posúdil.

69. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

70. Porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

71. Odvolateľ v odvolaní namietal nedostatočné odôvodenie napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd preto pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), a či je zachované právo odvolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

72. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022) uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

73. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam, resp. ak hovoríme o svojvoľnom rozhodnutí, ide o rozhodnutie založené na výklade zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06, I. ÚS 115/2020, II. ÚS 53/2021).

74. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

75. Vzhľadom na uvedené sa nemožno stotožniť s tvrdením odvolateľa, že prvoinštančný súd z pohľadu relevantných otázok neposkytol v odôvodnení rozhodnutia primerané odpovede spôsobom, ktorým by založil dôvodnosť odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

76. Podľa názoru odvolacieho súdu odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé právne úvahy prvoinštančného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru. Súd prvej inštancie uviedol, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, z ktorých vykonaných dôkazov vychádzal ako ich vyhodnotil, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti vzal za preukázané, teda z akého skutkového stavu veci vychádzal, ktoré ustanovenia zákona aplikoval a ako vec právne posúdil.

77. Prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska jeho predmetu tvoria jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Preto pokiaľ odvolateľ tvrdil, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s niektorými jeho vyjadreniami prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, v súlade s ust. § 387 ods. 3 CSP, sa nimi zaoberal odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia. Odvolací súd prihliadol pri posudzovaní tohto odvolacieho dôvodu aj na skutočnosť, že totožné nároky boli a sú uplatňované pred súdmi na území Slovenskej republiky, preto žalovanému je známa argumentácia súdov, nejde teda o ojedinelý spor a neznáme právne posúdenie nároku žalobcu súdom.

78. Skutočnosť, že žalovaný má odlišný právny názor než súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

79. K námietke inej vady, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP odvolací súd poznamenáva, že tento odvolací dôvod dopadá na také pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod zostávajúce odvolacie dôvody. Takéto pochybenia sa stávajú relevantnými až za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci. Takouto vadou môže byť napríklad nesprávne realizovaná manudukčná povinnosť súdu, vykonanie nezákonne získaného dôkazu bez splnenia predpokladu uvedeného v článku 16 ods. 2 CSP, porušenie viazanosti súdu inými rozhodnutiami v zmysle ust. § 193 CSP alebo napríklad posúdenie predbežnej otázky v rozpore s existujúcim rozhodnutím príslušného orgánu v zmysle ust. § 194 ods. 2 CSP, alebo akékoľvek iné pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody a mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V postupe súdu prvej inštancie odvolací súd neidentifikoval naznačené ani iné vady a žiadnu takúto vadu neuviedol ani odvolateľ. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia sa subsumuje pod odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP, nie ako iná vada konania.

80. K odvolaciemu dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. f) CSP odvolací súd uvádza, že skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. 1 CSP (Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.), a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo.

81. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov (v úsudku medzi porovnávanými skutočnosťami), príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán sporu alebo ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 185 - § 211 CSP. Pri hodnotení dôkazov je potrebné zohľadniť aj iné okolnosti, ako sú vzájomná nadväznosť, súlad alebo rozpor medzi skutočnosťami, ktoré z vykonaného dôkazu vyplývajú a podobne. Skutkové zistenie ako výsledok hodnotenia dôkazov nemôže byť zásadne správne, ak hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedá § 191 ods. 1 CSP, lebo hodnotil každý dôkaz len jednotlivo a nie aj v ich vzájomnej súvislosti. Skutkové zistenie nie je správne ani vtedy, ak medzi vykonaným dôkazom (jeho obsahom) a z neho vyvodeným (čiastkovým) skutkovým záverom, je zrejmý nesúlad.

82. Odvolací súd po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil, sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní a v konaní súdu prvej inštancie nebol zistený žiaden z vyššie uvedených dôvodov preukazujúci nesprávne zistenie skutkového stavu.

83. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

84. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

85. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie teda opierajúc sa o dostatočné skutkové zistenia tieto správne vyhodnotil, vyvodil z nich i správny právny záver a v konečnom dôsledku aj správne vo veci rozhodol pokiaľ ide o základ nároku. Odvolací súd v reakcii na uplatnené odvolacie dôvody a na zdôraznenie správnosti predmetného rozhodnutia dodáva.

86. Predmetom prejednávaného sporu je nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku odpracovania priemerného týždenného pracovného času presahujúceho limit stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES.

87. Žalobca je príslušníkom E. F. G. G. s miestom výkonu služby v Snine. Žalobca výpisom z dochádzkového systému za obdobie od 25.02.2022 do 31.10.2024 preukazoval, že v danom období bolo porušované jeho právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas vyplývajúci z článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a právo na primeraný odpočinok po práci, za čo požadoval od Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie náhradu nemajetkovej ujmy vo forme finančného plnenia.

88. Žalovaný odvolacími námietkami nastolil predmetom odvolacieho prieskumu otázku svojej pasívnej vecnej legitimácie, delegovanej pôsobnosti Zákonníka práce, konkrétne § 85 Zákonníka práce, na služobný pomer príslušníkov E. F. G. G., otázku nerovnomerného rozvrhnutia služobného času a s tým spojené vymedzenie referenčného obdobia, správnosť výpočtu pracovného času žalobcu a priemerného týždenného pracovného času žalobcu, otázku naplnenia podmienok pre priznanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu porušenia únijného práva.

89. Vo vzťahu k odvolacej námietke k nedostatku právomoci všeobecných súdov na posudzovanie súladu vnútroštátneho práva s právom únie odvolací súd upriamuje pozornosť na ust. § 3 CSP, podľa ktorého súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávnych vzťahov štát, je právnickou osobou. Z ust. § 73 CSP vyplýva potreba určiť subjekt, ktorý za štát koná pred súdom. Aj s použitím ust. § 135 ods. 1 CSP preto správne v predmetnom konaní je označený aj ústredný orgán štátnej správy, ktorý za štát v predmetnej veci koná. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia - transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku, je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, pričom odvolací súd poukazuje na to, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Z týchto dôvodov preto súd prvej inštancie mal právomoc prejednať a rozhodnúť prejednávaný spor žalobcu a žalovaného o náhradu škody, ktorej sa domáhal ako nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie pri posudzovaní predmetu sporu musel posudzovať zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcovi, ktorá mu bola spôsobená porušením práva únie, pričom jedným z predpokladov zodpovednosti je „dostatočne závažné porušenie právnej normy únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to konkrétne vo vzťahu k zákonu č. 315/2001 Z.z. čo znamená, že v jednotlivostiach bol oprávnený a povinný skúmať, či zákon č. 315/2001 Z.z. zodpovedá cieľom čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Z týchto dôvodov preto argumentácia žalovaného v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie nebol oprávnený, a teda nemal právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z.z. so Smernicou 2003/88/ES, podľa názoru odvolacieho súdu je nedôvodná.

90. K námietke nedostatku vecnej pasívnej legitimácie štátu sa žiada uviesť, že Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade, ak by nebolo možné vykladať a uplatňovať vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie, vnútroštátne súdy a správne orgány majú povinnosť uplatňovať právo Únie v celom rozsahu a chrániť práva, ktoré toto právo Únie priznáva jednotlivcom, pričom v prípade potreby neuplatnia nijaké vnútroštátne ustanovenie, ktoré by bolo v rozpore s právom Únie. Je potrebné vziať na zreteľ aj ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Únia založená. Z judikatúry vyplýva, že táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva Únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Uplatnenie podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva Únie musia vnútroštátne súdy v zásade vykonať podľa usmernení Súdneho dvora na ich vykonanie. Náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi môže zabezpečiť nielen verejnoprávny subjekt, ale aj štát. Právo Únie nebráni tomu, aby mohla zodpovednosť verejnoprávneho subjektu za škodu spôsobenú jednotlivcovi vzniknúť popri zodpovednosti, ktorú má samotný členský štát. Súdny dvor rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky, t.j. 1. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2. existencia škody a 3. priama príčinná súvislosť medzi

porušením a škodou, spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Za splnenia týchto troch podmienok musí štát napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).

91. Žalobca ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88. Preto sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia.

92. Prvá podmienka priznania uplatneného nároku je v danom prípade splnená, pretože článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia čl. 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Uvedené dôležité pravidlo sociálneho práva nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu.

93. Žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka, a teda cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z.z. dosiahnutý. Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaného sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

94. Z ustanovení § 85 ods. 1, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. vyplýva, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti. Aj keď v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 bod 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z.z. tak v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka E. F. G. G. vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti, pričom smernica 2003/88/ES neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici.

95. Súdny dvor opakovane konštatoval, že pojem „pracovný čas“ uvedený v smernici 2003/88/ES je autonómnym pojmom práva EÚ, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel tejto smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Čl. 2 ods. 1 a 2 smernice 2003/88/ES vymedzuje „pracovný čas“ ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti…“ a „čas odpočinku“ ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Súdny dvor v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles/Rudy Matzak zdôraznil, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Smernica neumožňuje ani to, aby členské

štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v tejto smernici. To potvrdzuje aj účel tejto smernice, ktorým je neprekročenie maximálnej hranice priemerného týždenného pracovného času, stanovenej v čl. 6 písm. b) cit. Smernice.

96. Ako Súdny dvor zdôraznil vo svojej judikatúre, buď je určitý čas pracovným časom, alebo nie je. Normotvorca teda nepovažoval za vhodné stanoviť nijakú ďalšiu kategóriu alebo kategórie, podľa ktorých by umožnil určité rozlišovanie pracovného času a času odpočinku. Pojem „pracovný čas“ je potrebné interpretovať jednotne na úrovni celej EÚ a členské štáty nemajú možnosť meniť jeho obsah prostredníctvom národnej legislatívy v neprospech pracovníkov. Vnútroštátna úprava síce môže používať rôzne označenia, ako napríklad „služobný čas“ pre hasičov, avšak tieto pojmy musia byť interpretované v súlade s právom EÚ. Z uvedeného preto vyplýva, že „služobný čas“ hasičov podľa slovenského vnútroštátneho práva je potrebné posudzovať ako „pracovný čas“ v zmysle Smernice.

97. Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-518/15 poskytuje aj dôležitý výklad pojmu pracovný čas podľa smernice, najmä v súvislosti so služobnou pohotovosťou. Podľa záverov tohto rozsudku možno konštatovať, že čas, počas ktorého je zamestnanec povinný byť dostupný na určenom mieste (napr. v hasičskej stanici alebo v určenom čase v blízkosti stanice), sa považuje za pracovný čas, ak zamestnanec je povinný byť fyzicky prítomný na určenom mieste alebo v jeho blízkosti a zamestnanec je výrazne obmedzený v možnosti venovať sa vlastným aktivitám počas pohotovosti.

98. Vychádzajúc z týchto kritérií, čas služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Služobný čas hasiča (ako aj služobnú pohotovosť) je súčasne možné považovať za pracovný čas v zmysle smernice, ktorá aj v čl. 2 bode 1 výslovne uvádza, že pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa.

99. Čl. 6 písm. b) smernice ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, od ktorej povinnosti sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide teda o pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. Takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na strane druhej nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, členské štáty rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) smernice nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

100. Vo vzťahu k druhej podmienke, judikatúra Súdneho dvora za dostatočne závažné porušenie práva Únie považuje zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom, pričom zložky, ktoré majú byť v tejto súvislosti zohľadnené, sú predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej právnej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti.

101. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobcovi boli rozvrhované služby takým spôsobom, že pracoval na 16,5 hodinové zmeny a na ne nadväzovala 7,5 hodinová služobná pohotovosť. V období od 25.02.2022 do 31.10.2024 týždenný pracovný čas žalobcu prekročil dĺžku týždenného pracovného času v rozsahu 48 hodín určeného Smernicou 2003/88/ES a to celkovo 15 krát ako vyplýva z výpočtu priemerného týždenného pracovného času vychádzajúceho z výpisu z dochádzkového systému SAP (č.l. 3 až 7, 11 až 19 spisu). Možno tak konštatovať, že porušenie čl. 6 písm. b) Smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie Smernice, ktorá jasne, presne stanovuje práva jednotlivca, a ktoré sú zo strany členského štátu Únie vo vzťahu k žalobcovi dlhodobo porušované.

102. Odvolací súd konštatuje, že žalovaný súdu prvej inštancie predložil rozpis pracovného času žalobcu za sporné obdobie, premietnuté na 6-mesačné referenčné obdobia (č.l. 137 spisu). Žalovaný nepreukázal, že samotný zamestnávateľ sledoval pracovný čas hasičov (aj žalobcu) prepočítavaním na 6-mesačné referenčné obdobia, z čoho vyplýva záver, že tento rozpis bol vyhotovený len pre účely tohto konania. Naopak bolo nesporné, že zamestnávateľ vyhotovuje mesačný rozpis pracovných zmien

a celkovej dochádzky hasičov (SAP). Z uvedeného dôvodu, správne súd prvej inštancie pri posudzovaní, či došlo alebo nedošlo k prekročeniu maximálneho týždenného pracovného času v prípade žalobcu v zmysle Smernice, vychádzal z údajov uvedených v dochádzkovom systéme SAP zamestnávateľa žalobcu.

103. Vo vzťahu k námietke žalovaného, v ktorej poukazuje na čl. 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES, odvolací súd uvádza, že ustanovenie o referenčnom období, súvisiacom s maximálnou výmerou týždenného pracovného času, taktiež nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky riadne prevzaté, a preto sa žalovaný nemôže dovolávať jeho aplikácie. Zo zákona č. 315/2001 Z.z. nevyplýva, aby Slovenská republika uvedené ustanovenie ako aj ustanovenie čl. 6 písm. b) Smernice prevzala do vnútroštátneho poriadku, a teda že by maximálny týždenný pracovný čas bolo možné dodržiavať a skúmať v rámci referenčného obdobia 4 mesiacov, resp. za splnenia smernicou stanovených podmienok, aj v dlhšom období.

104. Ustanovenie § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. sa týka nerovnomerného rozvrhnutia služobného času (na obdobie šiestich mesiacov), avšak uvedené nesúvisí s maximálnym obmedzením týždenného pracovného času podľa smernice, teda nejde o určenie referenčného obdobia v súvislosti s priemernou maximálnou dĺžkou týždenného pracovného času, a to aj s prihliadnutím na to, že do zákona nebolo transponované ani ustanovenie o stanovení maximálneho týždenného pracovného času. Napokon referenčné obdobie 6 mesiacov bolo do právneho poriadku zavedené až novelou k 1.11.2024, čo potvrdzuje závery o jeho absencii v právnej úprave platnej do 31.10.2024.

105. Poukazujúc na ust. § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. názor žalovaného odvolací súd nepovažuje za správny a uvádza, že práve z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje aj čas čerpania dovolenky, plateného služobného voľna, zdokonaľovacej služby podľa osobitného predpisu, účasti na rekondičnom pobyte, prehlbovania kvalifikácie ... tiež neprítomnosť služobníka v štátnej službe z dôvodu dočasne neschopnosti na vykonávanie štátnej služby z dôvodu choroby alebo úrazu, karantény atď. Fond pracovného (služobného) času vo všeobecnosti označuje súhrn pracovného času, ktorý má zamestnanec odpracovať za určitý časový úsek, spravidla za týždeň, mesiac alebo rok. Z takto definovaného pojmu fondu pracovného času potom nie je dôvod nevychádzať pri zohľadnení odpracovaných hodín žalobcu. Zákonodarca až novelou účinnou od 1.11.2024 do zákona č. 315/2001 Z. z. doplnil odsek 3 a upravil, že napr. dovolenku nie je možné započítavať do priemerného pracovného času, čo vzhľadom na vnútornú logiku uvedeného ustanovenia potvrdzuje nutnosť v prípade absencie tejto úpravy (spomenutého odseku 3), tam uvedený čas do priemerného pracovného času zahrnúť.

106. Pokiaľ žalovaný namietal správnosť výpočtov pracovného času žalobcu, odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne poukázal na to, že základom celého sporu je rozdiel v ponímaní, či služobná pohotovosť je alebo nie je súčasťou pracovného času, pričom práve v tomto rozdielnom ponímaní spočíva nesprávna transpozícia smernice a aj rozdiely vo výpočtoch predložených sporovými stranami. Možno súhlasiť s postupom žalobcu, pokiaľ si do svojho pracovného času zahŕňal aj iné druhy voľna, pretože podľa vnútroštátnej právnej úpravy v Slovenskej republike sa do odpracovaného času započítajú aj doby, ktoré sa považujú za výkon práce, aj keď pracovník počas nich nepracuje (ust. § 97 zákona č. 315/2001 Z.z.).

107. Podľa § 193 zákona č. 315/2001 Z.z. sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“. Z ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. nevyplýva, žeby služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času. V posudzovanej veci sa jedná o pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zákona č. 315/2001 Z.z. však primerané použitie odkazom na § 96 ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Z § 122 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z.z. vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas. Keďže z § 85 až § 93 zákona č. 315/2001 Z.z. v znení účinnom do 31.10.2024 (podľa žalovaného obdobia) nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, práve v tom spočíva rozpor s právom Európskej únie.

Za uvedeného stavu, z dôvodu nesprávnej transpozície Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami Smernice.

108. V posudzovanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú osobné práva občana, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s ním úzko späté. Jedná sa o nehmotné hodnoty ľudskej osobnosti v jej fyzickej (telesnej), ako aj psychicko - morálno - sociálnej integrite. Funkciou práva na ochranu osobnosti je zabezpečenie dôstojnej existencie a slobodného rozvoja osobnosti fyzickej osoby.

109. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je, o.i., právo na súkromný a rodinný život, ako aj právo na ochranu zdravia. Odvolací súd odkazuje na závery súdu prvej inštancie o vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu, ktorej podstatou je skutočnosť, že tento namiesto času, ktorý mohol tráviť s rodinou, prípadne inak ako v zamestnaní, tento čas trávil práve v zamestnaní. Je potrebné dodať, že žalobca má aj právo na ochranu zdravia podľa čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky, že uvedený článok zaväzuje štát zabezpečiť jeho realizáciu predovšetkým prostredníctvom právnej úpravy materiálnych a inštitucionálnych predpokladov nevyhnutných na jeho efektívny výkon. V pracovnoprávnej oblasti je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov, vrátane úpravy pracovných podmienok, medzi ktoré patrí aj organizácia pracovného času a odpočinku. Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky (článok 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv). Z úvodných ust. Smernice Rady 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ako aj Smernice 2003/88/ES vyplýva, že normotvorca vychádzal z faktu, že je ešte stále príliš vysoký výskyt pracovných úrazov a chorôb z povolania a musia sa preto bezodkladne zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, pričom tento cieľ by sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem „odpočinok“ sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. v dňoch, hodinách, resp. ich častí. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je potrebné tiež zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času; primeraný odpočinok znamená, že pracovníci majú pravidelný čas odpočinku, trvanie ktorého je vyjadrené v jednotkách času a ktorý je dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

110. Vychádzajúc aj z vyššie uvedených skutočností, je potrebné sa stotožniť so záverom prvoinštančného súdu, že žalobcovi nepochybne vznikla nemajetková ujma. Uvedená ujma u žalobcu spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na súkromný a rodinný život, práva na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúca predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku.

111. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou žalovaného, že nebola splnená podmienka pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, že v zmysle uvedeného ustanovenia je možné žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 § 13 a že neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia) a jeho okolnosti, nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti vymenované v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené príkladmo, teda právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany, a ktoré z týchto právnych prostriedkov dotknutá osoba použije, závisí predovšetkým na jej vôli, ktorá bude ovplyvnená povahou a intenzitou neoprávneného zásahu. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa odseku 1 nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, t.j., že žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia

nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zákona č. 315/2001 Z.z., ktorý umožňuje zamestnávateľovi resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ ES, neprichádza do úvahy morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie difamujúcich výrokov a pod. Uvedené prostriedky nápravy podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie.

112. Žalovaný v sporoch ako tento popiera vplyv prekročenia maximálneho prípustného týždenného pracovného času 48 hodín týždenne na osobnostné práva žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru bagatelizujúc skrátenie času odpočinku, ktorý má slúžiť na regeneráciu telesných a psychických síl, naproti tomu v dôvodovej správe k novele zákona o Hasičskom a záchrannom zbore uskutočnenej zákonom č. 179/2025 Z.z. v časti Doložka vybraných vplyvov uvádza, že návrh zákona, ktorým sa v § 85 ods. 3 ustanovuje, že priemerný týždenný služobný čas príslušníka, vrátane štátnej služby nadčas a služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby nesmie prekročiť 48 hodín, ak ods. 4 neustanovuje inak uznáva, že „návrh zákona bude mať pravdepodobne pozitívny vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, pretože môže, v niektorých prípadoch, priniesť zvýšenie voľného času, ktorý bude môcť príslušník stráviť so svojou rodinou. Ak využije možnosť upravenú § 85a, naopak, je možné, ale nemusí tak tomu byť, že sa mu voľný čas v týždni skráti. Návrh ráta aj s nárastom disponibilných zdrojov z dôvodu zvýšenia náhrady za služobnú pohotovosť. Tieto vplyvy považujeme za marginálne, keďže návrh nie je primárne zameraný na riešenie sociálnej otázky a nezameriava sa ani na situáciu v rodine, manželstve, či na otázky rodičovstva, hoci môže okrajovo ovplyvniť aj tieto sféry života.“. Za osobu, ktorú je možné kontaktovať v súvislosti s posúdením vybraných vplyvov je označené Ministerstvo vnútra SR, ktoré v tomto spore koná za žalovaného Slovenskú republiku. Žalobca odôvodňoval vznik nároku na nemajetkovú ujmu práve vplyvom prekročenia maximálneho týždenného pracovného času na svoju osobnosť a rodinu, hoci nie sú pre uznanie dôvodnosti nároku rozhodujúce, keď podľa rozhodnutia SD EÚ vo veci Günter Fuß už len samotná strata odpočinku je sama o sebe bez ďalšieho dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody vzniknutej porušením článku 6 písm. b) smernice a to bez toho, aby k tomuto následku musel pristúpiť aj akýkoľvek ďalší prípadný následok na osobnostných právach žalobcu z hľadiska vnútroštátneho práva. Uplatnený nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy bol posúdený podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka analogicky z dôvodu neexistujúcej právnej úpravy dopadajúcej na tento konkrétny prípad, preto nebolo potrebné preukazovať podmienky na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ustanovené v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka (žaloba na upustenie od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, odstránenie následkov týchto zásahov, poskytnutie primeraného zadosťučinenia inou formou, zníženie dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti) (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/70/2025 z 30.09.2025).

113. Odvolací súd poukazuje na to, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite poskytnúť príslušné služby a plniť si svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je nielen výrazne obmedzená, ale priam vylúčená.

114. Právo na odpočinok u žalobcu bolo niekoľko rokov porušované, pričom žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, že je o to viac dôležité, aby mal možnosť si po práci aj odpočinúť, venovať sa svojím záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Jeho pracovná pozícia je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná. Práca žalobcu ako hasiča je nielen náročná, riziková, nezameniteľná a veľmi dôležitá. Preto je potrebné zabezpečiť, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život.

115. Neboli dôvodné ani odvolacie námietky žalovaného vo vzťahu k rodine žalobcu, keď namietal, že nemá vlastné deti a že v domácnosti žije len s priateľkou a jej dcérou. Nemožno v tejto súvislosti, pokiaľ žalobca má priateľku, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, a jej dcérou, prijať záver, že nemá

rodinu. Rodina nemusí byť založená iba manželským zväzkom a tiež nemusí ísť iba o vzťah rodiča s vlastným dieťaťom. Nemožno žalobcu diskriminovať v pracovnej oblasti, z ktorej vyvodzuje žalovaný nárok z dôvodu, že žije v spoločnej domácnosti s priateľkou, s ktorou neuzavrel manželstvo, teda že nemá manželku a vlastné deti. Ak žalovaný namietal, že súd prvej inštancie v bode 44. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že ,,...žalobca mal menej času na rodinu, manželku, deti.“, napriek tomu, že nemá manželku, tak z obsahu súdneho spisu ako aj ostatných bodov odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že ide iba o chybu v písaní, ktorú je možné opraviť postupom podľa § 224 CSP. Námietka, že prvoinštančný súd uviedol, že žalobca mal menej času na deti, napriek tomu, že žalobca nemá vlastné deti, je zo strany žalovaného nenáležitá, keďže sa dotýka taktiež jeho súkromného rodinného života, jeho intimity. Pokiaľ žalobca žije s deťmi priateľky v spoločnej domácnosti, trávi s nimi čas, tak potom námietka žalovaného je bezvýznamná.

116. Odvolací súd považuje výšku náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 2 200 eur za primeranú k závažnosti nezákonného zásahu, spočívajúcom v obmedzení žalobcu slobodne nakladať s voľným časom a organizovať sociálny a rodinný život a rovnako považuje odvolací súd výšku nemajetkovej ujmy primeranú k okolnostiam za ktorých k zásahu došlo, časový horizont, v rámci ktorého dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil podľa § 388 CSP.

117. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch, porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co/11/2024, 1Co/24/2024, 2Co/33/2024, 20Co/47/2024, 20Co/3/2025 (2.000 eur), 3Co/26/2024 (2.200 eur), 3Co/18/2024, 7Co/23/2024, 17Co/25/2025, 22Co/22/2024 (2.300 eur), 1Co/19/2024, 25Co/25/2024 (2.400 eur), 1Co/13/2024, 12Co/32/2024, 13Co/26/2024, 18Co/15/2024, 25Co/44/2024 (2.500 eur). Výnimočne súdy priznali aj vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy, rozhodnutia sp. zn. 11Co/36/2024, 13Co/43/2024 (2.600 eur), 1Co/14/2024 (3.000 eur), avšak odvolací súd v prejednávanom spore neidentifikoval také závažné okolnosti zásahu na strane žalobcu, ktoré by odôvodňovali priznať vyššiu náhradu.

118. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutia iných všeobecných súdov v konaniach o náhradu škody začatých žalobcami ako príslušníkmi E. F. G. G. proti žalovanému z totožných dôvodov, ktoré riešili námietky žalovaného predložené žalovaným aj v tomto konaní. Aj v týchto iných sporoch bola žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávnej transpozícii smernice umožňujúcej vyžadovať od príslušníkov Hasičského a záchranného zboru výkon štátnej služby nad smernicou stanovený maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín, a všetky námietky žalovaného boli posúdené ako nedôvodné (napr. rozsudky Krajského súdu v Košiciach vo veciach sp. zn. 6Co/24/2024, 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019, 1CoPr/8/2019, 6Co/60/2022, 6Co/69/2022, 6Co/102/2022, 6Co/89/2022, 6Co/60/2022, 6Co/35/2022, 6Co/129/2022, 14Co113/2023, 15Co/161/2023, 6Co/113/2023, 2Co/152/2022, 2Co/1/2020, 2Co/54/2020, 9Co/66/2022, rozsudky Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veciach sp. zn. 12Co/59/2022 zo dňa 11.10.2023, 15Co/86/2022 zo dňa 10.5.2023, 16Co/36/2022 zo dňa 23.3.2023, 15Co/161/2023 zo dňa 31.1.2024, 16Co/11/2022 zo dňa 22.2.2023, 14Co/2/2023 zo dňa 13.2.2023, 17Co/82/2022 zo dňa 13.12.2022, rozsudky Krajského súdu v Prešove vo veciach sp. zn. 14Co/7/2022, 10Co/15/2023, 20Co/20/2024, 5Co/21/2024, 5Co/26/2024, 3Co/39/2024, 2Co/23/2024, 22Co/21/2024, 1Co/22/2024, 11Co/19/2024.

119. Aj cez prizmu uvedených právoplatných záverov všeobecných súdov Slovenskej republiky nemal odvolací súd v predmetnej veci dôvod na opodstatnené pochybnosti o existencii základu a časti výšky nároku, akú žalobcovi priznal súd prvej inštancie odvolaním napadnutým rozsudkom.

120. Odvolací súd pripomína princíp právnej istoty, ktorý je imanentným znakom právneho štátu (napr. PL. ÚS 36/95), a ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, je splnený základný predpoklad

na to, aby súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.

121. Na tomto závere nič nemenia niektoré rozhodnutia iných krajských súdov v Slovenskej republike, pretože tieto, v zmysle § čl. 2 CSP, netvoria ustálenú rozhodovaciu prax (k tomu por. R 71/2018 a nález ÚS SR III. ÚS 289/2017) a Krajský súd v Prešove nimi nie je viazaný ani v zmysle § 193 CSP.

122. Judikatúra súdov, vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porovnaj rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29.05.1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997 - III.). Odvolací súd preto so zreteľom na vyššie uvedené nepovažoval za potrebné zaoberať sa aj inými odvolacími námietkami.

123. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

124. O trovách celého konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V konaní bol úspešný žalobca, preto mu vznikol nárok na náhradu trov konania voči neúspešnému žalovanému v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

125. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 24.5.2022 č.k. II.ÚS/233/2022-18 sa stotožnil s názorom krajského súdu, ako i názorom prezentovaným v komentári k Civilnému sporovému poriadku, z ktorého jednoznačne vyplýva, že pokiaľ príslušný súd skonštatuje zásah do osobnostných práv, má žalobca plný úspech v spore, teda patrí mu plný nárok na náhradu trov konania v zmysle uplatnenia zásady úspechu. Z tohto hľadiska je irelevantné, či a prípadne v akej výške bola priznaná nemajetková ujma v peniazoch.

126. V danom prípade predmetom konania bol nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy. Výška uplatňovaného nároku teda bez akýchkoľvek pochybností závisela od úvahy súdu. Aj keď Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v ust. § 142 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, uvedené neznamená, aby nová právna úprava vylučovala osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od úvahy súdu. Pri uplatňovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy bolo povinnosťou žalobcu v žalobe uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé od úvahy súdu. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov, čomu zodpovedá aj systematické začlenenie ustanovenia § 255 CSP. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj vtedy, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu.

127. Do pozornosti odvolací súd dáva, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 225/2020 z 27. augusta 2020, zverejnenom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 31/2020 konštatoval cit.: „V týchto prípadoch však žalobcu, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie „presného“ výsledku konania. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca.“

128. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.
Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).
Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).
Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).